

Chương 9

SỐNG VỚI NGƯỜI BỊ VIÊM GAN

VÀI YẾU TỐ & QUAN ĐIỂM CHÍNH

- Vì bệnh viêm gan A, B, C, D và E lan tràn khắp nơi, nhất là ở các nước Á Châu, gia đình Việt Nam nào cũng có ít nhất một vài người bị một trong những bệnh kể trên.
- Tùy theo từng loại vi khuẩn viêm gan, bệnh truyền nhiễm qua nhiều phương thức khác nhau.
- Thông hiểu được những phương thức lây bệnh và chữa trị bệnh viêm gan là điều kiện tiên quyết để sống với người bị viêm gan.
- Chữa bệnh viêm gan theo “linh tính”, hoặc theo những phương thức chưa được chấp thuận bởi hội Y Khoa Hoa Kỳ có thể làm lá gan hư hại một cách nhanh chóng hơn.
- Vì bệnh AIDS cũng lây qua máu và sinh lý, một số bệnh nhân viêm gan, nhất là viêm gan B và D cũng có thể bị nhiễm bởi vi khuẩn HIV.

Nếu là người Việt trong một gia đình đông đúc, chúng ta có lẽ đã và đang chung sống với người bệnh viêm gan B hoặc C mà không hề hay biết.

Hình Bìa CD-ROM Truyện Sử Việt Nam của Bùi Minh Cường

*“Yêu nhau hãy tạm quên ly biệt,
Xuân còn dài, đã hết xuân đâu!
Bông lờ, siết chặt tay nhau,
Hôn con, anh vội bước mau xuống thêm...”*
(Tương Phố)

Vì đa số bệnh nhân viêm gan tuy có bệnh, nhưng không hề đau đớn, họ có thể tiếp tục lây bệnh của mình cho người khác một cách tương đối dễ dàng. **Với 1 trong 6 đến 7 người Việt đang bị viêm gan B, và 1 trong 20 đến 40 người bị viêm gan C, có lẽ không một gia đình Việt Nam nào mà không có ít nhất một người đang bị một trong hai căn bệnh kể trên.**

Tiếc thay, vì kém hiểu biết, người ta thường có khuynh hướng đi từ thái cực này đến thái cực kia. Một mặt, bệnh có thể được xem như một lẽ đương nhiên, không gì đáng nói. Nếu bàn tới, thì chỉ được thảo luận với những lý lẽ như: “Đã là người Việt thì chúng ta, ai ai cũng **PHẢI** bị viêm gan, nếu không A, thì B; không B thì C. Điều này không có gì là lạ cả. Việc gì phải quan trọng hóa vấn đề.” Mặt khác, bệnh có thể được xem như một “mối nhục”, một thứ “hủi”, nên dấu đi hoặc che đậy lại. Với ý tưởng nhục nhã này, nhiều bệnh nhân trở nên ngại ngùng, khó chịu, khi phải “tiết lộ bí mật” của mình cho những người thân thương. Nhất là trong tinh thần “đẹp đẽ khoe ra, xấu xa đậy lại”, nói về “cái tôi tật nguyền” cho người khác không phải là một chuyện dễ.

M. hỏi tôi thêm một lần nữa:

- Như vậy bác sĩ có chắc là em không cần chữa bệnh không?

Đây là câu hỏi thường xuyên nhất của những bệnh nhân viêm gan B kinh niên, nằm trong trường hợp “ngủ yên”, khi bệnh đang “dậm chân tại chỗ” và chưa cần phải chữa trị. Tôi nhìn M., một cậu thanh niên cao lớn đẹp trai ăn mặc rất chải chuốt và hợp thời trang. Làm kỹ sư lâu năm tại một hãng điện tử đang bành trướng, anh vừa được tặng lương lại thêm một số “stock” của hãng đang lên giá một cách nhanh chóng, anh cảm thấy yêu đời hơn nên nghĩ đến chuyện mua bảo hiểm nhân thọ. Khi thử máu, anh mới biết là mình đang bị viêm gan B. Dựa theo kết quả thử máu, gan của anh có thể chưa bị viêm, vì vi khuẩn đang nằm trong trạng thái “ngủ yên”. Tuy thế, anh vẫn có thể lây bệnh của mình cho người khác một cách tương đối dễ dàng. Anh “đẹp trai, học giỏi, con nhà giàu”, nên rất đào hoa. Và đây chính là . .

. một mối lo, không những chỉ cho bố mẹ và cô “bồ” anh thôi mà... còn cho tôi nữa. Tôi lên tiếng hỏi:

- Thế đường gia đạo của anh dạo này ra sao? Khi nào cho tôi uống rượu đây?

M. cười và nói ngay:

- Bác sĩ muốn uống rượu lúc nào, em xin mời bác sĩ lúc đó, chứ cần gì phải nhờ đến đường tình duyên, “gia đạo”.

Tôi vừa cười vừa nói:

- “Rượu ngon phải có bạn hiền”, nhất là khi có cơ hội chính đáng thì rượu càng ngon hơn. Nhưng... anh nhớ bảo vệ cho “bạn hiền” của anh nhe.

Nét mặt đang tươi cười của M. bỗng hiện lên một vài nét lo âu, suy tư:

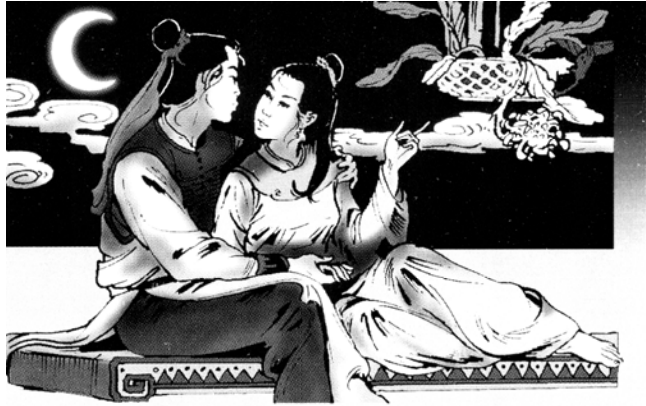
- Bác sĩ khỏi lo, “quê nhà” thì lúc nào em cũng sẵn sàng bảo vệ, nhưng chắc phải sau khi lấy nhau xong xuôi rồi em mới dám nói cho bạn em biết. Đang “theo đuổi” cổ, mà nói tin này ra chắc cô ta sẽ cho em “sang số dze”, thì khổ cho em lắm bác sĩ ơi. Thời buổi này khó kiếm được người vừa giỏi, vừa đẹp, vừa ngoan và vừa hiền như cô này lắm.

Tôi gật đầu thông cảm nhưng vẫn “thông” vào một câu cho “trọn đạo làm thầy”:

- Người ta vẫn bảo “Thương ai, thương cả đường đi”, một khi cô ta đã yêu anh, không chừng cô ta lại “mê” luôn mấy con vi khuẩn của anh nữa đó.

Anh ta ngẫm nghĩ một lúc rồi bật phá lên cười:

- Bác sĩ lại “chơi” em nữa nghe. Tiếng Mỹ gọi là “you PLAY me again” đó. Mấy con vi khuẩn này mà giết em sớm, thì bà xã tương lai của em thế nào cũng “collect” một mớ tiền bảo hiểm nhân thọ. She must love this virus to death... Bác sĩ này, em đã bệnh mà bác sĩ còn chọc em.

Việt Sử bằng Tranh của Bảo Sơn Bùi Văn Bảo

“Nếu biết rằng tôi đã nhiễm trùng,
Trời ơi! Người ấy có buồn không?
Có thềm nghĩ tới loài vi khuẩn
Đang phá gan tôi, nát cả lòng.”
(Hai Sắc Hoa Siêu Vị)

Tôi không có ý trêu ghẹo anh ta, nhưng không đúng chính. Vừa cười vừa nói:

- Anh không muốn cô ta “xài” tiền của anh, thì xin anh để tên tôi vào di chúc của anh cũng được. I really don't mind. Nhưng tôi không nghĩ anh sẽ chết vì vi khuẩn này đâu. Trừ khi anh bị lây thêm bệnh viêm gan nào khác, nhất là viêm gan D.

M. gắm nghĩ một lát rồi hỏi:

- Bác sĩ nghĩ em nên cho cô ta biết bây giờ, hay đợi lấy nhau xong rồi mới nói.

Đã chuẩn bị sẵn cho câu hỏi vô cùng tế nhị này, tôi trả lời không một tí do dự:

- Bệnh viêm gan B và C có thể lây qua đường sinh lý, nên trên một khía cạnh nào đó cũng có thể được xem như một trong

những bệnh hoa liễu (Sexual Transmitted Diseases) như bệnh AIDS, giang mai, lậu v.v. Tại một số nước Âu Châu, chẳng hạn, cố ý lây bệnh tình dục của mình cho người khác có thể được xem là một tội phạm và bị phạt vạ trước pháp lý. Tôi nghĩ anh nên lựa một cơ hội thuận tiện nào đó để nói cho cô ta biết. Đây chỉ là một trở ngại nho nhỏ trong cuộc sống đầy chông gai của chúng ta mà thôi. Nếu cô ta không “handle” nổi chuyện này, thì tôi nghĩ cô ta sẽ không phải là người mà anh có thể trông cậy lâu dài được. Hãy tưởng tượng, nếu trong tương lai, có chuyện gì không may đến với anh và anh không còn được đẹp trai, giàu có và khỏe mạnh như bây giờ nữa, thì chuyện gì sẽ xảy ra.

M. bật cười và nói:

- Anh đi đường anh, tôi đi đường tôi. Tình nghĩa đôi ta chỉ thế thôi.

Tôi biết anh nói đùa, nhưng vì đây là một vấn đề khá nghiêm trọng, nên tôi không cười mà nói:

- Tôi nghĩ anh nên nói cho cô ta biết. Nếu anh ngại không dám nói, anh có thể đưa cô ta lại đây trong lần khám bệnh tới, tôi sẽ cùng anh giải thích cho cô ta biết về căn bệnh này. Nếu được chích ngừa cô ta sẽ không có nguy cơ bị lây bệnh nữa. Nhưng vì 1 trong 4 đến 5 người Việt Nam bị viêm gan B, nên có thể cô ta cũng đang bị bệnh mà không hề biết.

Ảnh Tôn Nữ Thu Nga (F.APA): Tâm Tĩnh – 2001

*“Loanh quanh tìm một chỗ tình,
 Một bờ vai nhỏ, một tình thành thang
 Chia nhau từng nỗi ngổn ngang
 Chia từng ngọn mía – khúc vàng khúc xanh”*
 (Xuân Dương)

Tuy viêm gan siêu vi là bệnh truyền nhiễm, bệnh không nguy hiểm như bệnh AIDS hoặc ghê sợ như bệnh cùi. Bệnh không có đặc tính “di truyền”, nên anh chị em trong nhà không nhất thiết phải mang cùng một căn bệnh. Tùy theo từng loại vi khuẩn khác nhau, bệnh có thể lây từ người này qua người kia, bằng cách này hoặc cách khác. Vì thế, khi sống với người bị viêm gan, chúng ta không những phải biết cách giúp đỡ người bệnh vượt qua những trở ngại khó khăn, mà còn phải thông hiểu những cách thức bảo vệ cho chính mình. Sau đây là những điều quý vị nên để ý:

- 1) **Bệnh viêm gan A lây qua đường tiêu hóa nên rất dễ lây.** Bệnh dễ lây nhất một vài tuần lễ trước khi bệnh nhân có những triệu chứng của bệnh viêm gan cấp tính. Một khi da và mắt trở nên vàng, bệnh không còn truyền nhiễm nữa. Tiếp xúc với người bệnh trong lúc này không còn “nguy hiểm” nữa. Nói một cách khác, bệnh chỉ dễ lây trong thời gian ủ bệnh (khi bệnh nhân vẫn hoàn toàn khỏe mạnh).

Vì bệnh viêm gan A có thể chích ngừa một cách dễ dàng, quý vị nên đi khám bác sĩ để được chích ngừa. Đa số chúng ta nếu trưởng thành tại quê nhà, đều đã tiếp xúc với vi khuẩn viêm gan A trong quá khứ nên đã có kháng thể chống lại vi khuẩn viêm gan A. Điều này có nghĩa là chúng ta đã được miễn nhiễm vi khuẩn viêm gan A.

- 2) **Bệnh viêm gan B lây qua máu và sinh lý, nên khó lây hơn bệnh viêm gan A.** Thuốc chích ngừa viêm gan B rất hiệu nghiệm, và an toàn nên chúng ta cần chích ngừa càng sớm càng tốt. **Ngay cả những phụ nữ trong lúc đang có thai, nếu chưa được miễn nhiễm cũng nên chích ngừa.** Điều này có thể tránh được tình trạng bị viêm gan B cấp tính trong thời gian “nguy hiểm” này. May mắn thay, đa số phụ nữ trong thời kỳ thai nghén, nếu chẳng may, bị bệnh vi khuẩn viêm gan B cấp tính, vẫn có thể “lướt” qua một cách dễ dàng và bệnh

không trở nên nặng hơn nếu so với người bình thường không mang thai.

- 3) Không nên giao hợp trong lúc người **bệnh viêm gan C** đang có kinh kỳ. Nếu người phụ nữ viêm gan C đang có kinh, sau khi tắm shower xong, họ nên “giội” nhiều nước để rửa sạch một số máu nhỏ có thể dính dưới sàn nhà. Nếu muốn, quý vị có thể dùng một số xà-bông lau nhà hoặc thuốc sát trùng bày bán trong các siêu thị để khử trùng sau khi bước ra khỏi phòng tắm.
- 4) Nên dự trữ một ít găng tay khám bệnh trong nhà, để nhớ trong trường hợp phải chăm sóc những vết thương của bệnh nhân viêm gan B và C.
- 5) Một lần nữa, vì phương pháp hữu hiệu nhất hiện nay trong việc phòng ngừa bệnh viêm gan B và D là chủng ngừa, quý vị nên đi chích ngừa càng sớm càng tốt. Nếu một trong những thân nhân của quý vị đang bị viêm gan B, quý vị nên thử cường độ chất kháng sinh HBsAB (*HBsAB titer*) trong máu của quý vị. Nếu cường độ cao hơn 10 IU/L, quý vị đã được miễn nhiễm cho cả hai bệnh viêm gan B và D.
- 6) Vì viêm gan B, C, D gần như không bao giờ lây qua mồ hôi và nước bọt, va chạm thể xác trong đời sống hàng ngày với những bệnh

nhân viêm gan B, C và D không lấy gì là nguy hiểm. Ăn uống chung hoặc chấm chung một chén nước mắm cũng được xem là rất an toàn. **Vì thế, chúng ta không phải cô lập hóa bệnh nhân viêm gan như những “kẻ cùi lở”**. Bắt họ nấu nướng riêng biệt và dùng những chén bát riêng tư là một điều phi lý, nếu không muốn nói là vô nhân đạo.

- 7) Viêm gan E lây qua thức ăn và nước uống ô nhiễm bởi vi khuẩn. Khác với viêm gan A, bệnh này vẫn có thể tiếp tục lây bệnh trong nhiều tuần lễ, sau khi người bệnh đã phát ra những triệu chứng viêm gan cấp tính. Vì số tử vong cho cả mẹ lẫn bé sơ sinh có thể tăng lên rất cao, nhất là trong 3 tháng cuối cùng của thai nghén, những phụ nữ đang mang thai nên rất thận trọng về vấn đề vệ sinh, nếu trong nhà có người đang bị viêm gan E.

Người đàn ông gặm đầu xuống đất, khi người vợ liên tiếp đặt những câu hỏi một cách hối hả. Mỗi một câu hỏi, như một gáo nước lạnh tạt vào mặt ông, nên ông càng lúc càng thêm hổ thẹn. Ông càng cố gắng ngăn cản, người đàn bà càng “tấn tới” với những câu hỏi “kỳ lạ”, khó chịu. Người đàn ông giờ thì mặt đã đỏ gay, thiếu điều muốn “độn thổ”. Giọng người phụ nữ mỗi lúc một “thé thệ” hơn:

- *Như vậy chồng tôi đã bị viêm gan C! Ông bị lây từ hồi nào? Tại sao ông bị lây? Tôi biết mà, “ông” về Việt Nam năm ngoái nên bị lây bởi “mấy con nhỏ” bên đó, chứ gì! Bác sĩ nhìn mặt “ông” xem, già khằn cú đế thế kia mà còn ham của*

lạ. Bệnh “ổng” bây giờ đã nặng lắm chưa? Và “ổng” có lây qua cho tôi chưa? “Ổng” mà lây qua cho tôi, thì tôi ly dị liền! Đồ cái thứ . . .

Nói tới đây, bà quay sang tát cho chồng một cái “nên thân”. Người đàn ông lãnh nguyên cái tát một cách bất thành linh nên rất đau đớn, có lẽ đau về phương diện tinh thần nhiều hơn về thể xác. Đến lúc này, mặt người đàn ông bỗng trở nên dữ tợn và nghiêm khắc một cách kỳ lạ. Ông quát mắt nhìn người vợ “hiền”, nói to như ra lệnh:

- Bà xin lỗi tôi ngay! Nếu không, bà bước ra khỏi phòng này ngay lập tức! Tôi chưa làm một điều gì sai lầm với bà, xin bà đừng làm nhục tôi trước mặt bác sĩ của tôi. Nếu bà nghi ngờ tôi, sao bà không nghĩ tôi cũng có thể tình nghi là bà đã lây qua cho tôi.

Người đàn bà cũng không vừa, quát lại:

- À, ông giỏi nhỉ. Giờ thì lại nghi cho tôi nữa. Ông vừa khua trống vừa la làng mà không biết mắc cỡ à.

Trước tình thế mỗi lúc một nóng bỏng hơn, tôi bắt đầu can thiệp:

- Xin Ông Bà cho phép tôi đi ra ngoài, để quý vị tiếp tục sát phạt nhau. Nhưng xin đừng gây ra án mạng tại phòng mạch của tôi. Tôi nghiệp cho tôi lắm. Còn nếu ông bà muốn biết ý kiến của tôi, thì xin hai Ông Bà hãy bình tĩnh và chờ quá nóng nảy. Chuyện đâu vẫn còn đó mà.

Nghe tôi nói nửa đùa nửa thật, hai vợ chồng ngượng ngùng nhìn nhau rồi quay lại nhìn tôi, không nói một lời. Tôi thở phào một tiếng. Cuộc chiến như thế tạm ngưng. Và như thế, sẽ không có . . . “Murder I wrote”.

- Thưa Ông Bà, tiếng Việt có câu: “Thuận vợ, thuận chồng, tát bể Đông cũng cạn”. Nếu so với tát bể Đông, bệnh viêm gan chỉ là một chuyện nhỏ thôi. Mặc dầu, bệnh có thể làm chúng ta lừa trần, nếu không chữa trị đúng cách, bệnh không nguy hiểm như nhiều bệnh nhiễm trùng khác nhau, và không

chết người một cách nhanh chóng như một số bệnh ung thư. Tuy bệnh thường lây qua máu và vấn đề sinh lý, một số người Việt Nam “tự nhiên” bị viêm gan C mà không hề hay biết, đã bị lây từ lúc nào và lây từ đâu ra. Như trong trường hợp của ông nhà, nếu không đi khám bệnh và thử máu tổng quát thì đâu ai biết ông đang bị viêm gan C. Vì thế, xin Ông Bà đừng hiểu lầm cho nhau. Đời sống quá ngắn ngủi và quá khó khăn, xin đừng gây cho nhau những buồn phiền mà để tổn thọ. Tôi nghĩ, bà nên đi thử máu để xem có cần phải chữa không . . .

Lúc này, hai vợ chồng dường như không còn nghe những gì tôi đang nói. Họ đang quá bận rộn tìm cách xin và tha lỗi cho nhau. Tôi đứng dậy, xin phép ra ngoài để họ được tự do hơn.

Câu chuyện kể trên là một trong những hoàn cảnh đáng tiếc có thể đến với bất cứ một ai đang bị bệnh viêm gan. Oái ăm thay, những thảm cảnh này vẫn tiếp tục xảy ra khắp mọi nơi, trong mọi giai cấp, mỗi ngày một nhiều hơn, một thường xuyên hơn. Và cứ thế, vợ bỏ chồng, chồng bỏ vợ, người bỏ người. Con cái đuổi bố mẹ ra khỏi nhà vì sợ bệnh của ông bà có thể lây qua cho con cháu. Bố mẹ đuổi con cái ra ngoài vì cho rằng con cái đã quá “lãng loàn”, nên mắc phải căn bệnh này v.v. Vì thế, thông hiểu tường tận về các loại bệnh viêm gan không những sẽ giúp cho chúng ta những cách thức phòng ngừa hữu hiệu, mà còn tránh được những hiểu lầm vô cùng tai hại.

Tôi thường khuyên cả bệnh nhân lẫn thân nhân nên tìm hiểu và theo dõi sự tiến triển của bệnh để tránh những kinh ngạc bất ngờ. Thỉnh thoảng nên thấp tùng người thân của mình, khi họ đi bác sĩ. Bệnh nhân thường có khuynh hướng “dấu” bệnh, nên nhiều khi bệnh đã bước qua những giai đoạn cuối cùng mà người nhà vẫn không hề hay biết. Hỏi

thăm bác sĩ về bệnh tình của người thân thương là một cách thức chăm sóc hữu hiệu, nhưng nên tránh những câu hỏi quá “phũ phàng” và quá thật tế, trước mặt bệnh nhân.

Ông Tám một tay biểu tôi một túi trái cây, một tay đưa cho tôi những kết quả thử máu mới nhất của ông. Ông lên tiếng:

- *Kính biểu bác sĩ ít ỏi tôi tự trông lấy. Giống ổi này, tôi lấy từ Việt Nam qua nên không có hạt. Trông hơn 4 năm nay, nên trái càng ngày càng lớn. Nhân tiện đây, bác sĩ xem tôi còn bị viêm gan nữa hay không? Các cháu ở nhà đi tận lên “Los” (một chữ tắt mà người Việt Nam tại California hay dùng cho thành phố Los Angeles) để mua cho tôi một số thuốc Bắc. Uống vào tôi thấy mát hẳn ra, bác sĩ ạ.*

Tôi đưa tay nhận túi quà và bản kết quả thử máu, mở miệng cảm ơn. Quả như lời của ông Tám nói, những quả ổi trông rất tốt tươi và to như những quả cam. Kết quả thử máu của ông cũng hoàn toàn tốt đẹp, bình thường. Hồng huyết cầu không thiếu, đường không cao, thận thì tốt, hai chất hóa học ALT và AST hoàn toàn bình thường, Cholesterol thì rất thấp v.v. Đây là lần đầu tiên từ 8 tháng nay, kể từ ngày ông Tám được chữa trị bằng thuốc Rebetron, các kết quả thử máu của ông được tốt đẹp như vậy. Chưa đầy hai tháng trước đây thôi, tôi đã có ý định ngừng không chữa cho ông ta nữa vì càng chữa, bệnh càng có vẻ nặng hơn. Những triệu chứng của chai gan càng ngày càng rõ rệt hơn. Tôi đã ghi tên cho ông ta vào chương trình ghép gan tại nhà thương UCI. Lúc bấy giờ ông đã nài nỉ, xin chữa thêm một vài tháng nữa. Thì ra ông ta đã có dụng ý chữa chung với thuốc Bắc mà không muốn tôi biết. Sợ tôi giận, nên ông nói ngay:

- *Thưa bác sĩ, ban đầu tôi chỉ tuân theo lời dặn của bác sĩ thôi. Nhưng thấy bệnh không hết, mấy cháu ở nhà thương bố chúng nó, nên cứ ép bố uống thuốc Bắc cho bằng được. Sau một vài thang, tôi mới được gặp “thầy”. Ông ta đúng là người tài đức, bác sĩ ạ. Ông ta đã thử máu cho tôi với giá rất*

tượng trưng. Kết quả mà bác sĩ đang cầm trên tay là ông ta đã thử cho tôi đó.

Tôi đi từ ngạc nhiên này đến ngạc nhiên nọ. Trước hết thì bệnh nhân trông có vẻ tươi tỉnh hơn trước nhiều, mặc dầu da của ông có vẻ vàng hơn xưa và bụng của ông có vẻ lớn hơn trước rất nhiều (triệu chứng của cổ trướng). Ông không còn than phiền về những phản ứng phụ của thuốc Rebetron như những lần tái khám trước. Kết quả thử máu của ông kỳ này lại hoàn toàn bình thường. Nếu quả thật, ông ta đã hết bệnh, đây sẽ là cơ hội ngàn vàng, hiếm có cho tất cả những ai muốn làm giàu một cách nhanh chóng. Nội chỉ bán cho 4 triệu công dân Hoa Kỳ đang bị viêm gan C, với giá một đô la thuốc mỗi ngày, tiền thu vào sẽ là 120 triệu mỗi tháng. Đúng là thuốc tiên, vừa chữa bệnh vừa mang tiền vào như nước. Tôi liền hỏi ngay:

- *Thế ông đã uống bao nhiêu thang thuốc rồi? Và mỗi thang bao nhiêu tiền?*
- *Thưa bác sĩ, tôi đã uống hơn 2 tháng nay rồi. Tôi không tự tay đi mua, nên chỉ nghe các cháu nói thuốc rất tốt. Tôi đoán khoảng 30 đồng một thang. Một thang uống được 3 đến 4 ngày.*

Tôi càng nghe càng thắc mắc hơn. Tôi lại tính nhẩm trong đầu. Khoảng 10 dollars một ngày. 4 triệu bệnh nhân, như thế ít nhất 40 triệu một ngày, chưa kể là sẽ được giải Nobel vì chữa tuyệt căn bệnh vô cùng tai hại này mà hoàn toàn không có bất cứ một phản ứng phụ nào. “Trời ơi, sao ông “thầy” nào mà “hiền lành” thế, không biết lợi dụng cơ hội hiếm có này!” Với số tiền “khổng lồ” này, mình có thể xây biết bao nhiêu nhà thương, trường học tại Việt Nam, giúp đỡ được biết bao nhiêu người nghèo khó . . . Tôi nhìn ông Tám và nói:

- *Đây đúng là một phép lạ, ông Tám ơi.*

Thỉnh thoảng trong y khoa phép lạ vẫn xảy ra. Nhiều bệnh nhân tưởng như sẽ “ra đi” bất cứ lúc nào, mà vẫn sống một cách ung dung như “không có chuyện gì xảy ra”. Tôi thắc mắc hỏi tiếp:

- *Thế người “thầy” này có khám bệnh cho ông không? Ông ta là bác sĩ Tây y hay bác sĩ Đông y?*
- *Thưa bác sĩ, tôi nghĩ ông ta là bác sĩ Đông y. Ông ta chỉ bắt mạch và chuẩn bệnh dựa theo lời khai của tôi. Tôi nói với ông ta là tôi đang bị viêm gan C, chữa thuốc Tây không hết nên muốn uống thử thuốc Bắc.*
- *Thế ông uống bao nhiêu lâu sau, thì được đi thử máu?*
- *Tôi uống được 2 tháng, thì đi thử máu.*

Tôi càng hỏi, càng thắc mắc hơn:

- *Nhưng ông ta lấy máu tại phòng mạch, hay gửi ông đi phòng thí nghiệm.*
- *Thưa bác sĩ, ông ta gửi tôi đến phòng thử nghiệm máu. Phòng thử nghiệm này, khung trang sạch sẽ lắm.*

Luật pháp Hoa Kỳ tại tiểu bang California chỉ cho phép nha sĩ hoặc bác sĩ y khoa được quyền thử máu cho bệnh nhân mà thôi. Người gửi bệnh nhân đi thử máu phải có khả năng thông hiểu kết quả thử máu, và chịu trách nhiệm trong việc chữa trị, nếu những kết quả trở nên bất bình thường. Tôi nhìn lại những kết quả thử máu “đẹp như mơ” của ông Tám một lần nữa, rồi nhìn lại mầu da và mắt của ông ta. Có điều gì không “ổn”. Mắt của ông ta vàng như nghệ, bụng căng vì nước, có lẽ gan của ông đã bị chai lấm rôi. Sau khi khám bệnh xong, tôi đề nghị với ông Tám nên đi thử máu lại, nhưng không muốn làm ông tuyệt vọng nên nói thêm:

- *Nếu kết quả thử máu lần này vẫn tốt như vậy, ông chuẩn bị đi ăn khao nghe. Tiện đây tôi cũng gửi ông đi siêu âm gan luôn, nhất là xem nước có ứ đọng trong bụng không. Nếu có*

thì phải lấy ra ngay lập tức. Trong khi chờ đợi, xin ông ngừng uống và chích thuốc Rebetrol.

Sống với người thân bị viêm gan kinh niên có thể đưa đến những bực bội, khó chịu, bức rức, thất vọng, hoang mang cũng như những cảm giác bất lực, “vô tích sự” rồi “giận dữ” không nguyên cố. Như trong trường hợp của ông Tám, khi gan đã bị viêm quá lâu năm, hoặc đang bị tàn phá bởi những loại vi khuẩn khó chữa, bệnh ngày một trầm trọng hơn.

Khi niềm hy vọng ngày càng mong manh, bệnh nhân và gia đình thường tìm đến những cứu cánh khác nhau, trong đó thuốc Bắc hoặc thuốc Nam đã và đang đóng một vai trò quan trọng. Như một người đang chết đuối, một chiếc lá vàng hay một nhánh cây khô, cũng có thể được xem như một chiếc phao, một tấm ván, một vị “cứu tinh”, một lối thoát.

Rồi “còn nước, còn tát”. Lắm khi, trong gia đình mỗi người “tát” một kiểu. Hễ ai mách điều gì, điều đó có thể được đem ra thi hành một cách triệt để, đôi khi kém khoa học và vô nghĩa lý. Thuốc càng mắc, thì càng tốt. Phương pháp chữa trị, càng cầu kỳ, càng rắc rối, càng bí ẩn, thì càng có hiệu lực. Rồi “có tin, có lành”. Nhiều cách thức chữa trị được ứng dụng một cách trang nghiêm trà trộn với những thủ tục tôn giáo huyền bí hoặc những nghi lễ không kém phần trang trọng.

*“Thuận vợ, thuận chồng,
Tất bề Đông cũng cạn”*

Khi thuốc Tây “chữa không xong”, bệnh nhân thường có cảm tưởng như đã bị bỏ rơi. Sự bức tức và mối tuyệt vọng lâu dần, đưa họ vào những “vũng lầy” tâm lý không lối thoát. Bệnh càng nặng hơn, mối giận dữ, bức tức và lòng oán trách trở nên càng rõ rệt hơn. Người bệnh dễ “cau có” hơn. Tính tình trở nên khó chịu hơn. Lời ăn tiếng nói thiếu dần tự chủ, dễ đưa đến những giận dữ, xích mích, cãi cọ, mất lòng. Vì thế, **hơn lúc nào hết thân nhân của bệnh nhân viêm gan kinh niên trong những giai đoạn trầm trọng này cần sự thông cảm bao la và tấm lòng kiên nhẫn bền bỉ.** Tuy nhiên, nói thì dễ, làm thì khó. Trong thời điểm, khi bệnh nhân bắt đầu mất dần sự minh mẫn, dễ loạn trí (*hepatic encephalopathy*), vấn đề chăm sóc người bệnh trở nên tỉ mỉ, khó khăn và mất nhiều công sức hơn. Nhiều thân nhân phải nghỉ làm dài hạn để chăm sóc cho người thân của mình một cách thường trực. Trong lúc gần gũi bệnh nhân thường xuyên hơn, một số thân nhân mới bắt đầu ý thức được tính cách trầm trọng của căn bệnh mà người thân thương của họ đang gánh chịu từ bấy lâu nay.

Tôi lái xe chậm lại để rẽ vào con đường nhỏ đưa đến công viên khang trang của thành phố Irvine. Nơi đây, chúng tôi, mỗi năm một lần tổ chức một ngày họp mặt gia đình để vừa chơi tennis, vừa bơi và vừa hàn huyên và “đấu võ miệng”. Quang Duy, đứa con trai của tôi nhìn ra ngoài đám đông nhận ra mẹ và chị đang chơi tennis với một số bạn của cháu nên hô to:

- Look Daddy, Tiffany is playing with Mommy over there!

Tôi đưa mắt nhìn ra sân. Đa số bạn bè đã đến đông đủ:

- Let's have some fun! Nhưng con nhớ đội mũ và thoa sunblock cho nhiều nghe!

- OK, Daddy. Do you think we will bring home some trophy this year?

Tôi không trả lời, nhưng chỉ nhắc cháu:

- “Thưa Bố, vâng ạ”, chứ tại sao lại “OK, Daddy”!

Quang Duy lập lại như cái máy:

- Thưa Bố, vâng ạ!

Vừa đỗ xe xuống, tôi đã thấy Tâm, một người bạn đồng nghiệp to lớn với bộ râu đẹp đẽ, lúc nào cũng cắt rất ngắn gọn. Vì anh họ Từ lại “to con”, nên tôi đã gán cho anh ta cái tên “Từ Hải” của cụ Nguyễn Du với: “Râu hùm hàm én mày ngài. Vai năm tấc rộng thân mười thước cao”. Anh ta cao lớn và chạy nhanh như gió nên năm nào cũng đoạt giải vô địch tennis. Thấy tôi, anh lên tiếng chào:

- Hello, anh Dương. Bà xã và cô con gái của anh đang làm mưa làm gió ở sân số 3 đằng kia kìa. Hai vợ chồng lại đi hai xe à?

Năm nào cũng bị anh chàng này hạ trên sân tennis một cách “thê thảm” nên tôi “hất hàm”, nói một cách “thánh tướng”:

- Phải mang 2 xe đi mới đủ chỗ chở những trophy về chứ!

Tâm cười to và “đáp lễ”:

- *Đã bảo là lát nữa tôi sẽ dẫn anh đi garage sale. Một cái trophy họ bán có 50 cents thôi. Tôi gì mà đánh tennis cho nó khổ cái thân!*

Biết sức mình, nên tôi quay lại nhìn đứa con trai của tôi vừa cười vừa nói:

- *Khoanh tay lại ạ bác Tâm đi con. Nhưng nhớ rửa mồi “thù” cho bố nghe.*

Tâm nhìn đứa con trai lên 9 của tôi, rồi cũng cười và nói:

- *Hi, Vinny. Trông thằng bé này “ngon lành” quá ta. Coi bộ “khá” hơn bố nó đó. Ê, bỏ để tôi giúp một tay khiêng thùng nước đá vào trong.*

Tôi ngỡ ý cảm ơn rồi hai anh em cùng khuân thùng nước ngọt đến một cái bàn lớn kê cạnh hồ bơi. Trên mặt bàn đã la liệt những thức ăn. Vừa đi, Tâm vừa nói:

- *Lát nữa nhờ bỏ vào nhà thương xem hộ tôi một bệnh nhân được không? Có cô bé “OD” (viết tắt từ chữ OverDose, ám chỉ người uống thuốc tự tử) với 10 viên Tylenol và 20 viên Aspirin, nhập viện tối qua. Giờ thì cô ta OK rồi, nhưng có thể cô ta bị xuất huyết bao tử. Khi thử phân, trong phân có máu. Nhưng vì cô ta đang có kinh, nên không biết máu từ đâu ra. Nhờ bỏ khám đùm tôi, xem có cần phải soi bao tử cho cô ta không?*

Không bỏ lỡ cơ hội tôi lên tiếng ngay:

- *Ê, bỏ muốn loại bỏ một địch thủ đáng ngại à? Muốn thắng thì cứ nói nhỏ với anh em, chúng tôi sẵn sàng nhường lại giải vô địch ngay, chứ sao lại chơi kiểu gì kỳ lạ thế này!*

Tâm không vừa, “trả đũa”:

- *Tại giữa anh em với nhau, tôi không muốn năm nay anh lại “ôm đầu máu” ra về khóc lóc thảm thiết như mọi năm. I just wanted to help you!*

Chúng tôi còn “giao tranh” qua lại thêm vài lần nữa thì tiếng beeper của tôi kêu lên gián đoạn “cuộc chiến” đang đến phần sôi nổi. Tổng đài cho biết một bệnh nhân viêm gan C của tôi đang ói ra máu tại phòng cấp cứu. Tôi chưa kịp ra xe để lái vào nhà thương, đã bị Từ Hải “chọc quê”:

- *Có thật là phải vào nhà thương không đó, hay là tại sợ thua mà không dám ở lại chơi!*

Tôi “vớ” vội một miếng gà quay, cho vào miệng vừa ăn vừa lái xe đến nhà thương. Khi bước chân vào phòng cấp cứu, tôi nhận ra ngay ông Tám, mặt mày nhợt nhạt. Áp xuất rất thấp vì ông đã mất quá nhiều máu. Hơi thở yếu dần. Tim đập rất nhanh và bất đều thất nhịp. Người bác sĩ trực tại phòng cấp cứu đang truyền máu và cho ông thở Oxygen. Ông Tám nhìn tôi với ánh mắt yếu đuối, kiệt sức. Mắt ông vàng như nghệ.

- *Tôi tính chờ đến ngày mai để đi thử máu như bác sĩ đã dặn thì sáng nay đi cầu ra phân đen. Nhớ lời bác sĩ dặn, nên tôi chạy vội vào đây. Vừa tới nơi tôi đã ói ra máu. Tôi mệt quá bác sĩ ời. Như vậy gan của tôi đã chai lăm rồi hả bác sĩ?*

Chưa kịp trả lời thì người con trai của ông Tám đã hỏi thêm:

- *Thưa bác sĩ, nếu bố tôi uống thuốc Bắc sớm hơn, có lẽ bố tôi chưa đến tình trạng này đâu phải không?*

Tuy vẫn biết “ngày này sẽ tới”, tôi vẫn không thể dấu được nỗi buồn bã vô tả. Lắm khi đời quá bất công. Tại sao những người hiền lành như ông Tám lại phải sống một cách “khổ sở” như thế này. Tôi nắm tay ông Tám:

- *Xin ông chớ lo. Sau khi cầm máu lại cho ông, tôi sẽ chuyển ông vào trung tâm đại học để xem họ có cần ghép gan cho ông chưa. Ban nãy, trong lúc lái xe đến đây, tôi đã liên lạc với các bác sĩ trong đó, họ đã chuẩn bị đón tiếp ông rồi.*

Nói đến đây, tôi quay sang người con trai:

- *Thưa anh, gan của bố anh đã bị chai rất nặng từ hơn 3 đến 4 năm nay. Tôi không tin rằng thuốc Bắc có thể chữa được bệnh viêm gan C, nhất là khi gan đã bị chai.*

Người con trai vẫn thắc mắc:

- *Nhưng thế tại sao kết quả thử máu của bố tôi trở nên hoàn toàn tốt đẹp chỉ sau một vài thang thuốc Bắc? Bác sĩ cũng công nhận điều đó mà!*

Tôi cầm hồ sơ của ông Tám lên tay rồi ra dấu bằng mắt mời người con trai theo tôi ra ngoài:

- *Tôi cũng cầu mong là đã có phép lạ đến với bố anh, nhưng tiếc thay . . . Anh nhìn những kết quả thử máu và kết quả siêu âm ở đây thì biết. Trong một số trường hợp khi gan trở nên quá chai, hai chất ALT và AST có thể trở nên “bình thường”. Nhưng nếu anh nhìn những kết quả thử máu khác của bố anh thì anh thấy ngay là gan của bố anh đã quá “yếu”. Chất mật vàng bilirubin tăng cao làm da và mắt trở nên vàng. Chất đạm Albumin quá thấp, song song với tăng áp xuất mạch môn, nên nước ứ đọng lại ở xoang phúc mạc, làm bố anh khó thở. Máu quá loãng khiến bố anh dễ bị chảy máu . . . Tôi không biết chuyện gì đã xảy ra vài hôm trước khi bố anh đi thử máu trên Los . . . I am really sorry for this bad news. Nhưng xấu hay tốt thì bây giờ hãy lo chữa cho bố anh đã. Bây giờ xin phép anh cho tôi chuẩn bị soi bao tử cho bố anh. Hy vọng tôi sẽ cầm máu được, trước khi bố anh mất quá nhiều máu.*

Như đã trình bày trong chương số 7, một khi gan đã bị chai, bệnh sẽ tiếp tục tăng trưởng mỗi ngày một nhanh hơn. Đây là thời gian “không còn thuốc chữa”, nên tất cả mọi nỗ lực trị bệnh không gì khác hơn là đình hoãn và thuyên giảm những biến chứng của chai gan càng lâu, càng tốt; càng nhiều, càng hay. Trong thời điểm này, tất cả thuốc men,

ngay cả những thuốc thiên nhiên lấy từ cỏ cây, nếu uống không đúng cách hoặc quá nhiều đều có thể làm bệnh trở nên trầm trọng hơn. Vì thế, sự thương yêu người thân thương đang bị chai gan có thể sẽ đưa đến những tác hại ngoài ý muốn. Một lần nữa, xin quý vị tham khảo ý kiến của nhiều bác sĩ khác nhau trước khi cho bệnh nhân chai gan uống bất cứ một thứ thuốc gì. Như đã trình bày trong chương “Dinh Dưỡng cho người bị viêm gan”, đa số thuốc Bắc/Nam rất an toàn, và có thể mang lại một ít kết quả tốt đẹp trong một số bệnh tật khác nhau, nhưng trong trường hợp của người chai gan, ngay cả một miếng thịt bò nhỏ, chẳng hạn, tưởng như “vô thưởng, vô phạt” cũng có thể như “một giọt nước làm vỡ cái đê”.

Trong lúc ngồi chờ để được xếp chỗ trong một tiệm ăn rất đông khách, tôi đưa mắt nhìn tờ thực đơn dài “vô tận”, nhưng chưa biết chọn món nào. Thật là khó quyết định, khi món gì trông cũng hấp dẫn. Tôi quay sang “câu cứu” vợ, nói đùa:

- *Thôi em “đi chợ” đi! Món gì cũng được, miễn là vừa ngon, vừa rẻ, vừa nhiều, vừa bổ và vừa ít cholesterol là được.*

Nhà tôi cầm lấy tờ thực đơn, rồi nói ngay:

- *Có lẽ món “nước lạnh” là đúng như tiêu chuẩn anh muốn. Tuy hơi thiếu chất bổ một chút thôi. Tiệm này nổi tiếng nhờ món . . .*

Chưa nói dứt lời, thì từ ngoài cửa bước vào một cặp vợ chồng trẻ, cả hai đều đeo tang đen. Nhận ra chúng tôi, họ lên tiếng chào ngay. Chúng tôi đáp lễ, rồi tôi lên tiếng hỏi:

- *Hai em đang để tang ai vậy?*

Người vợ nhìn ra ngoài cửa che dấu giọt nước mắt lăn nhanh trên má rồi trả lời:

- *Bố em vừa mất, cách đây hơn 3 tuần. Bố đang khỏe mạnh chỉ vào nhà thương ít lâu là mất.*

Tuy quen biết đã lâu, chúng tôi mất liên lạc với họ trong một thời gian khá lâu. Tôi sống sờ một lúc khi được hung tin này. Nhà tôi lên tiếng hỏi:

- *Lần cuối mà chị gặp bác mới cách đây có mấy tháng mà. Trước khi tụi em dọn đi San Diego phải không? Lúc đó bác còn khỏe với chị là bác đi tập Health Spa ngày 2-3 tiếng để đi thi lực sĩ đẹp mà!*

Nghe tới đây, người thiếu nữ vừa gạt nước mắt vừa cười:

- *Biết anh chị vui tính, nên bố em hay nói đùa cho vui. Bố cứ bảo mời anh chị đến chơi hoài để bố “tán dóc”, nhưng . . .*

Bác Hai mới Việt Nam sang khoảng 4 đến 5 năm. Tuy khá lớn tuổi, bác thích ứng với đời sống địa phương một cách nhanh chóng. Trong vòng vài tháng bác nói tiếng Anh một cách thông thạo nên được sở xã hội thuê làm thông dịch viên cho những người kém sinh ngữ. Cách đây khoảng 2 năm, bác Tám vào nhà thương vì bị chóng mặt trong lúc đang “nhậu nhẹt” với một số con cháu. Thử máu mới biết bác bị tiểu đường lâu năm mà không hề hay biết. Từ đó bác chịu khó tập thể dục một cách thường xuyên và ăn uống rất kỹ lưỡng. Nhờ thế lượng đường trong máu của bác trở nên tốt đẹp với một số thuốc uống mà thôi, chứ chưa phải chích insulin. Trong thời gian chiến tranh bác bị thương một lần phải mổ để lấy viên đạn và được truyền máu. Sau đó bác bị nhiễm bệnh viêm gan B. Nhưng bệnh nằm trong trạng thái “ngủ yên” nên chưa cần chữa trị. Bác đang rất “yêu đời”, thì đời lại không chuộng bác. Khoảng 4 tuần lễ trước, bác ngất xỉu vài tiếng sau khi đi ăn đám cưới về. Khi đưa vào nhà thương thì óc của bác đã hoàn toàn tê liệt và bác đã ra đi một cách rất nhanh chóng. Tôi thắc mắc hỏi:

- *Bác bị đổi máu cơ tim hay sao? Người ta có làm autopsy không?*

Người thanh niên nãy giờ không nói gì cả, giờ mới lên tiếng:

- *Khi đưa vào nhà thương người ta khám phá ra lượng đường trong máu của bố vợ em cao hơn 1000. Họ nghĩ đây là lý do đã làm bố em bị ngất đi. Ban đầu bác sĩ gia đình nghĩ rằng bố em bị infection ở đầu đó, làm bệnh tiểu đường trở nên nặng hơn, nhưng sau này mới biết là từ hơn 2 tháng nay bố em không uống một viên thuốc tiểu đường nào cả. Những hộp thuốc lấy từ 2 tháng trước vẫn còn đầy nguyên.*

Khi nghe đến đây, tôi vô cùng ngạc nhiên và hỏi:

- *Bố em quên uống thuốc à?*

Người vợ lắc đầu, trả lời thế cho chồng. Giọng nói với một tí giận hờn, oán trách.

- *Có một dạo chúng em nghe bố nói là bố em hết bệnh tiểu đường rồi nên bác sĩ không cho uống thuốc nữa, rồi bố em còn bảo là số bố em may quá, chứ nếu tiếp tục uống thuốc tiểu đường thế nào cũng làm vi khuẩn viêm gan B thức dậy. Hỏi kỹ ra mới biết bố em tự ý bỏ thuốc vì sợ phản ứng phụ của thuốc có thể gây tác hại đến lá gan.*

Lúc này người bồi bàn đã hướng dẫn chúng tôi ngồi vào bàn. Tôi mời họ ngồi chung với gia đình chúng tôi, nhưng chưa bao giờ thấy thức ăn của tiệm này nấu một cách nhạt nhẽo và vô vị như vậy.

Đây là một thí dụ điển hình, khi bệnh nhân viêm gan trở nên quá âu lo, sợ sệt. Họ thường “cẩn rắng, chịu đựng” và tránh không uống bất cứ một thứ thuốc gì, vì sợ gan của họ sẽ chóng hư hơn với phản ứng phụ của thuốc. Nhiều người chỉ “nghe nói”, và cứ thế “làm theo” những lời nói, lời khuyên từ bè bạn, sách báo, không chính xác, kém khoa học một cách triệt để.

Tuy một số hóa chất có thể làm viêm gan, đa số thuốc Tây, nếu uống đúng cách sẽ rất an toàn và ít phản ứng phụ. Vì thế, không phải thuốc nào khi uống vào cũng sẽ trở thành những độc tố cho tế bào gan. Điều này, một lần nữa tôi điểm cho câu: “gan tuy dễ hư, lại khó hư”. Xin quý vị tham khảo ý kiến với bác sĩ của mình trước khi tự ý ngừng uống các loại thuốc chữa bệnh kinh niên, như cao máu, tiểu đường v.v.

BỆNH VIÊM GAN VÀ BỆNH AIDS

Vì cách thức lây bệnh viêm gan B và bệnh AIDS tương tự như nhau, một số bệnh nhân đã bị lây cả 2 bệnh này cùng một lúc, khi dùng chung kim chích hoặc giao hợp với người có bệnh. Những trường hợp này tăng nhanh một cách đáng ngại trong cộng đồng Việt Nam, khi số thanh niên trở về quê nhà để tìm thú vui bên những bông hoa đầy quyến rũ, ngày một nhiều hơn.

Dựa theo thống kê vừa được tuyên bố tại Hội Nghị Hiệp Quốc chống Bệnh AIDS (*U.N. AIDS Conference*) tại New York vào tháng 6 năm 2001, **tại vùng Nam và Đông Nam Á đã có gần 6 triệu người đã và đang bị bệnh AIDS. Con số này tăng nhanh một cách kinh khủng, khoảng 30 % mỗi năm, nhất là ở các tỉnh lỵ, khi mãi dâm đã trở thành một kỹ nghệ thương mại công khai.** Nước Mỹ với diện tích rộng lớn hơn vùng Đông Nam Á rất nhiều, “chỉ” có khoảng 850 ngàn người bị bệnh AIDS.

Người ta ước đoán trong năm 2003, tại Việt Nam đã có gần 17 ngàn người vừa mới bị nhiễm trùng HIV nâng cao tổng số bệnh nhân HIV thành 76 ngàn trên toàn lãnh thổ. Trong số này có khoảng 11, 600 người đã bị phát bệnh AIDS và

khoảng 6,550 người lia trần vì vi khuẩn này vào cuối năm 2003.

Hiện nay, bệnh AIDS như một trận hồng thủy càn quét những nước thuộc vùng nam Phi Châu, như Angola, Botswana, Congo, Kenya, Mozambique, Namibia, South Africa, Zambia, Zimbabwe v.v. với con số tổng cộng lên đến hơn 25.3 triệu người. Vì thiếu thuốc men, đa số những người này sẽ lia trần trong một thời gian rất ngắn. Thí dụ điển hình, là khoảng 36% công dân nước Botswana đã và đang bị AIDS. Chỉ trong một quốc gia nhỏ bé này thôi, sẽ có ít nhất 24 ngàn người thiệt mạng mỗi năm.

Nước Việt Nam, nếu không có những kế hoạch cấp tốc, quy mô và hiệu nghiệm, sẽ chẳng bao lâu rơi vào trận chiến “ghê tởm” này, mà kẻ thù sẽ sẽ len lỏi vào từng gia đình của mỗi một chúng ta.

*“Răng nhe ra như những chiếc đầu lâu,
Má hóp lại, răng hằn sâu gớm ghiếc.*

*Già, trẻ, gái, trai, không còn phân biệt,
Họ giống nhau như là những thầy ma,
Như những bộ xương còn dính chút da,
Chưa chết đã bốc xa mùi tử khí!
(Bàng Bá Lân)*

Người bị viêm gan B và C, nếu bị lây thêm bệnh AIDS có thể sẽ chóng lìa đời hơn. Vi khuẩn viêm gan, với sự “tiếp tay” của vi khuẩn AIDS có thể sẽ tàn phá lá gan một cách nhanh chóng hơn. Họ sẽ dễ bị nhiễm trùng và ung thư hơn. Sống chung với bệnh nhân viêm gan mang vi khuẩn HIV trong người, vì thế, trở nên rắc rối và “nguy hiểm” hơn gấp nhiều lần.

Tóm lại, khi sống với người bệnh viêm gan chúng ta cần hiểu rõ chứng bệnh của họ. Vì đây không phải là bệnh hủi và không dễ lây như bệnh cảm cúm, nên chúng ta không cần phải xa lánh họ hoặc “bắt” họ ăn uống, nấu nướng riêng biệt. Nếu chưa được miễn nhiễm, nên chích ngừa viêm gan B càng sớm càng tốt. Vì chưa có thuốc chích ngừa viêm gan C, bằng mọi cách nên tránh tiếp xúc một cách trực tiếp với máu của bệnh nhân. Khi bệnh trở nên nặng hơn, nhất là trong trường hợp gan đã quá bị chai, chúng ta không còn sống với bệnh nhân nữa. Bây giờ là lúc chúng ta sống **cho** họ. Một trong những khẩu hiệu quan trọng nhất khi hành nghề y sĩ là “DO NO HARM” (Tạm dịch là “nếu không chữa được, xin đừng phá thêm”). Lời khuyên này cũng rất đúng cho tất cả những ai đang chăm sóc bệnh nhân viêm gan kinh niên. Nhiều khi vì lòng tốt, chúng ta vô tình làm hại người thân thương của mình nhiều hơn là giúp đỡ cho họ.

Ảnh Xuân Dương: Tiffany - 2001

“That ’s all, Folks!”

Xin Quý vị vào trang điện toán:

www.DuongBuiMD.com

Để biết thêm những tin tức và tài liệu y khoa
một cách cập nhật hóa, cũng như để liên lạc
trực tiếp với

Bác sĩ Christopher Xuân-Dương Bùi